

Justiits- ja Digiministeerium
alexandra.koop@justdigi.ee
info@justdigi.ee

Teie 28.09.2026 nr 8-1/7028-1

Meie 21.10.2026 nr 4/187

**Arvamuse esitamine võlaõigusseaduse ning
võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa
seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse
seaduse rakendamise seaduse muutmise
seaduse (uue tootevastutuse direktiivi
ülevõtmine) eelnõu kohta**

Lugupeetud Liisa-Ly Pakosta!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda (edaspidi: Kaubanduskoda) tänab Justiits- ja Digiministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust võlaõigusseaduse ning võlaõigusseaduse, tsiviilseadustiku üldosa seaduse ja rahvusvahelise eraõiguse seaduse rakendamise seaduse muutmise seaduse (uue tootevastutuse direktiivi ülevõtmine) eelnõu kohta, millega laiendatakse puudusega toote eest vastutavate ettevõtjate ringi, toote mõistet ja hüvitatava kahju ulatust ning leevendatakse kannatanu tõendamiskoormust. Järgnevalt esitame oma kommentaarid ja ettepanekud eelnõu kohta.

1. Kaubanduskoja varasemad seisukohad

Kaubanduskoda esitas 28. märtsil 2025 Justiits- ja Digiministeeriumile seisukohad direktiivi (EL) 2024/2852 ülevõtmise kohta. Leidsime, et puudusega toodete tõttu tekitatud kahju hüvitamiseks ei ole vaja luua uusi hüvitusskeeme (direktiivi artikkel 8 lõige 5), kuna kehtiv õigusraamistik võimaldab kannatanul hüvitist nõuda juba praegu. Samuti ei toetanud me arendusriski kaitse erandi kehtestamist (direktiivi artikkel 18), mille kohaselt vastutaks tootja ka siis, kui puudust ei olnud toote turule laskmise või kasutusele võtmise ajal või ajal, mil toode oli tootja kontrolli all, objektiivsete teaduslike ja tehniliste teadmiste taseme järgi võimalik avastada. Selline regulatsioon muudaks ettevõtja vastutuse piirid ebaselgeks ning võiks tuua kaasa toodete hinnatõusu.

Tunnustame, et eelnõu koostamisel on meie varasemate seisukohtadega arvestatud. Eelnõuga ei looda uut hüvitisskeemi ega kehtestata arendusriski erandit. Seeläbi võetakse direktiiv üle ettevõtjate jaoks kõige vähem koormaval viisil. Toetame eelnõud selles osas ning palume nimetatud suunad ka edaspidises menetluses säilitada.

Kaubanduskoja seisukoht:

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REGISTRIKOOD 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub üle 3500 ettevõtte, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KOJA LIIKMED ANNAVAD üle 40 protsendi EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENTI PUHASKASUMIST JA TASUVAD üle 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

Toetame eelnõusse uue hüvitiskeemi ja arendusriski erandi mittelisamist.

2. Toote olulise muudatuse definitsioon

Eelnõu § 1 punktiga 10 lisatava võlaõigusseaduse § 1062¹ lõike 4 kohaselt on toote oluline muudatus pärast toote turule laskmist või kasutusele võtmist tehtud tootemuudatus: 1) mida peetakse oluliseks Euroopa Liidu või Eesti tooteohutusnormide kohaselt või 2) mis muudab toote algset toimivust, otstarvet või tüüpi, ilma et see muudatus oleks tootja esialgses riskihinnangus ette nähtud, ja mis seejuures muudab tootest tuleneva ohu iseloomu, tekitab uue ohu või tõstab riskitaset. Eelnõuga lisatava võlaõigusseaduse § 1062¹ lõike 3 kohaselt loetakse isikut, kes oluliselt muudab toodet väljaspool tootja kontrolli ja seejärel teeb selle turul kättesaadavaks või võtab selle kasutusele, tootjaks.

Kaubanduskoja hinnangul ei ole eelnõu sõnastus kooskõlas direktiivi (EL) 2024/2853 artikli 4 punktiga 18 ega eelnõu seletuskirjaga. Direktiivi kohaselt kohaldatakse toote toimivuse, otstarbe või tüübi muutumisel põhinevat kriteeriumi üksnes juhul, kui asjakohastes liidu või liikmesriigi tooteohutusnormides ei ole ette nähtud künnist selle kohta, mida peetakse oluliseks muudatuseks. Samast lähtub ka seletuskiri (lk 16), mille kohaselt saab teist kriteeriumi kohaldada eelkõige siis, kui tooteohutusnorme ei ole. Eelnõus on aga mõlemad kriteeriumid sõnastatud võrdväärsete alternatiividena. Seetõttu võib eelnõu sõnastusest järeldada, et muudatust tuleb pidada oluliseks ka siis, kui see tooteohutusnormides sätestatud künnist ei ületa. Selline tõlgendus laiendaks tootja mõistet direktiivis ettenähtust laiemaks. Ettevõtjatele tekitab ebaselge sõnastus õiguslikku ebakindlust, kuna neil on keeruline hinnata, millal muutuvad nad toote tootjaks ja vastutavad puudusega toote eest.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume viia eelnõu § 1 punktiga 10 lisatava võlaõigusseaduse § 1062¹ lõike 4 punkt 2 kooskõlla direktiivi (EL) 2024/2853 artikli 4 punktiga 18 ja eelnõu seletuskirjaga.

3. Mõjuanalüüs kindlustusandjatele

Seletuskirja (lk 38) mõjuanalüüsis on kindlustusandjad nimetatud ühe olulise sihtrühmana, keda eelnõuga kavandatakse muudatused mõjutavad. Seletuskirjas (lk 37) märgitakse ka, et andmed puudusega toote põhjustatud kahjujuhtumite kohta puuduvad ning pikas perspektiivis võib vastutuskindlustuse juhtumite arv suurenedada.

Kaubanduskoja hinnangul on mõjuanalüüs selles osas pinnapealne. Seletuskiri tunnistab kindlustusandjaid olulise sihtrühmana, kuid ei analüüsi, kuidas konkreetsed muudatused neid mõjutavad. Eelnõuga kaotatakse kahju alampiir, laiendatakse hüvitatava kahju ringi, leevendatakse kannatanu tõendamiskoormust ja pikendatakse tervisekahjustuse korral nõude esitamise tähtaega 25 aastani. Need muudatused suurendavad kindlustusandjate riski ja pikendavad nende vastutusperioodi.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume täiendada mõjuanalüüsi ning hinnata, kuidas kahju alampiiri kaotamine, hüvitatava kahju ringi laiendamine ja kannatanu tõendamiskoormuse leevendamine mõjutavad kindlustusjuhtumite arvu ja väljamakstavate hüvitiste

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

suurust. Samuti palume hinnata, kuidas mõjutab kindlustusandjaid tervisekahjustuse korral kehtiv 25-aastane nõude esitamise tähtaeg, mis pikendab nende vastutusperioodi.

4. Seletuskirja selgus

Eelnõu seletuskiri tugineb suures osas direktiivi (EL) 2024/2853 põhjenduspunktidele ja teistele ELi õigusaktidele. Mitme ettevõtjate jaoks olulise sätte juures piirdub seletuskiri sätte sisu kordamisega ega selgita, kuidas säte praktikas rakendub.

Tootevastutuse regulatsioon puudutab väga erinevaid ettevõtjaid, sealhulgas tootjaid, importijaid, levitajaid ja digiplatvorme, kellest paljud on väike- ja keskmise suurusega ettevõtjad, kellel ei ole võimalik iga muudatuse tõlgendamiseks õigusabi kasutada. Seetõttu peaks seletuskiri aitama ettevõtjal mõista, millistes olukordades ta võib vastutada ja millal vastutusest vabaneda. Praegu jääb mitme uue sätte praktiline tähendus ebaselgeks. Näiteks lisatakse eelnõu § 1 punktiga 19 võlaõigusseadusesse § 1064 lõige 1 punktiga 11 levitajale uus vastutusest vabanemise alus, mille kohaselt levitaja ei vastuta, kui ta ei ole toodet turul kättesaadavaks teinud. Seletuskiri ei too näiteid, millistel juhtudel see alus kohaldub, näiteks kas see hõlmab olukorda, kus toode varastati levitaja laost enne müüki.

Konkreetsmaid näiteid vajaks ka eelnõu § 1 punktiga 10 lisatud uus võlaõigusseaduse § 1062¹ lõige 4, mis sätestab toote olulise muudatuse. Seletuskiri toob olulise muudatuse kohta üksnes ühe tooteohutusunormidele viitava näite raadioseadme kohta, kirjeldamata, milline muudatus seadme puhul nõudeid rikub. Teise kriteeriumi ehk toote toimivuse, otstarbe või tüübi muutmise kohta seletuskiri näiteid ei too. Seetõttu ei selgu seletuskirjast, millal muutub toote tootjaks toodet parandav, taastootev või tarkvarauuendusi tegev ettevõtja.

Lisaks on seletuskirjas mitmeid pikki ja keerulise ülesehitusega lauseid, mis raskendavad selgituste mõistmist. Näiteks on seletuskirjas (lk 18) levitaja vastutust käsitlev selgitus esitatud ühe lausena, milles on loetletud kõik vastutavad ettevõtjad ja levitaja vastutuse tingimused.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume täiendada seletuskirja praktiliste näidetega, eelkõige levitaja vastutusest vabanemise aluse ja olulise muudatuse kohta. Täiendavalt palume seletuskirjas sõnastada selgitused lühemate ja arusaadavamate lausetena.

5. Vastutavaid ettevõtjaid käsitleva sätte selgus

Eelnõu § 1 punktiga 10 lisatav võlaõigusseaduse § 1062¹ sätestab kümnes lõikes puudusega toote eest vastutavate ettevõtjate ringi, nende vastutuse järjekorra ja tingimused ning mitu sellega seotud mõistet. Sätte lõiked viitavad korduvalt üksteisele. Näiteks vastutab lõike 9 kohaselt levitaja, kui „käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 või 6-7 nimetatud“ Euroopa Liidus asuvat ettevõtjat ei ole võimalik kindlaks teha, ning lõige 10 laiendab lõike 9 kohaldamist digiplatvormi pakkujale.

Kaubanduskoja hinnangul on säte sellisel kujul ettevõtjale raskesti mõistetav. Põhiseaduse § 13 lõikest 2 ja §-st 10 tuleneva õigusselguse põhimõtte kohaselt peab

normi adressaat suutma normi põhjal piisava selgusega ette näha oma käitumise õiguslikke tagajärgi. Võlaõigusseaduse § 1062¹ adressaatide hulka kuuluvad ka väiksemad ettevõtjad, kes peavad sätte põhjal aru saama, millal nad vastutavad teise ettevõtja asemel. Praegu selguvad vastutuse tingimused alles mitme lõike ristviidete kaudu. Eriti segane on lõike 9 sõnastus „lõigetes 1 ja 3 või 6-7 nimetatud“, millest ei selgu, kas sidesõnad „ja“ ning „või“ tähendavad, et nimetatud lõiked peavad kohalduma koos või alternatiivselt, ning millal täpselt levitaja vastutus tekib. Seletuskirja (lk 18) ja direktiivi (EL) 2024/2853 põhjenduse 37 kohaselt on sätte eesmärk, et levitaja vastutaks üksnes juhul, kui ühtegi Euroopa Liidus asuvat tootjat, toote osa tootjat, toote olulist muutjat, importijat, volitatud esindajat ega tellimuse täitmise teenuse osutajat ei ole võimalik kindlaks teha. See ei tulene aga üheselt sätte sõnastusest. Ettevõtja peab saama oma vastutuse ulatusest aru seaduse tekstist, mitte üksnes seletuskirjast. Direktiivi maksimaalse ühtlustamise põhimõtte ei takista sätet selgemalt sõnastamast, kui selle sisu jääb samaks.

Kaubanduskoja ettepanek:

Palume sõnastada võlaõigusseaduse § 1062¹ selgemalt, nii et vastutavate ettevõtjate järjekord ja nende vastutuse tingimused nähtuksid sättest ilma mitmekordsete ristviideteta. Lisaks palume tervikuna vaadata eelnõu sõnastus üle ja võimalusel seda lihtsustada, et isikutel oleks võimalik seaduse tekstist üheselt ja lihtsasti aru saada.

Loodame, et peate võimalikuks Kaubanduskoja kommentaare ja ettepanekuid arvesse võtta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja peadirektor

Sandra Melani Mellikov

sandramelani.mellikov@koda.ee 6040071